

Utbildning Positioneringslarm

Reviderad augusti 2019

Innehållsförteckning

DEL 1

Introduktion till positioneringslarm

- [Vad är ett positioneringslarm?](#)
- [Hur fungerar ett positioneringslarm?](#)
- [Tre huvudsakliga sätt att använda ett positioneringslarm](#)
- [Passiva och aktiva positioneringslarm](#)
- [Vad är en geografisk trygghetszon och hur fungerar den?](#)
- [Larmkedja](#)
- [Handlingsplan](#)
- [Konsumentprodukt vs medicintekniskprodukt](#)

DEL 2

Förskrivning av positioneringslarm

- [Förskrivning av konsumentprodukt](#)
- [Vad består ett positioneringslarm av vid en förskrivning?](#)
- [Blekinges anvisning för positioneringslarm](#)
- [Ärendehantering vid arbetsorder för positioneringslarm](#)
- [Samtycke/Medgivande](#)

DEL 3

Produktbeskrivning av sortiment

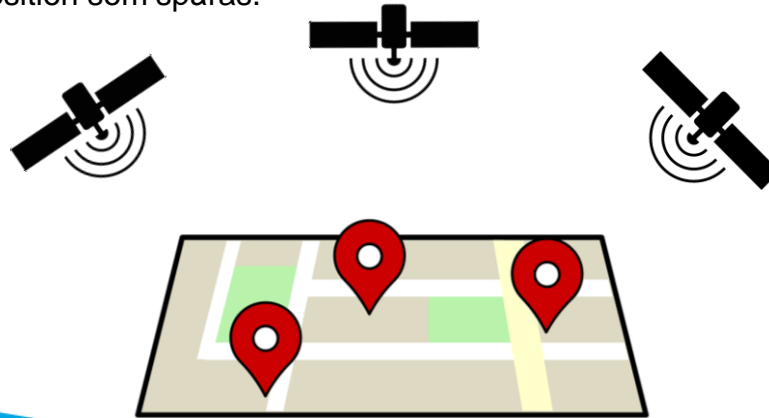
- [Allmänt om positioneringslarm i Region Blekinge](#)
- [Beskrivning av positioneringslarmen \(produkterna\)](#)
- [Produktöversikt](#)
- [Utbildning via leverantör Posifon](#)
- [Kontakt vid frågor om positioneringslarm](#)

(Ctrl-klicka för att följa en länk i innehållsförteckningen)

Vad är ett positioneringslarm?

Ett positioneringslarm, eller ett GPS-larm som det också kallas, är ett larm som fungerar utanför hemmet till skillnad från ett trygghetslarm. Positioneringslarmet bärs av den vårdtagare som behöver kunna nås eller hittas och positionen hittas med hjälp av satelliter som har kontakt med positioneringslarmet. Syftet med larmet är att öka självständighet och trygghet för vårdtagaren.

Det är viktigt att tänka på att positioneringslarmet är ett hjälpmedel och inte en garanti för säkerhet. Om inte vårdtagaren har positioneringslarmet med sig så går det inte att spåra vårdtagaren. Det är positioneringslarmets position som spåras.

Hur fungerar ett positioneringslarm?

Sändaren - Positioneringslarmet

Vårdtagaren bär med sig positioneringslarmet som kan sända en signal (ett larm) till en mottagare vid behov. Aktivering av larmet kan ske genom att vårdtagaren trycker på en knapp eller att vårdtagaren lämnar ett förutbestämt område (geografisk trygghetszon).

Positioneringslarmet fungerar som bäst vid fri sikt till himlen. Byggnader, höga berg eller träd kan störa signalen och påverka positioneringens exakthet. Positionering kan ske med ett tiotal meters exakthet vid bra täckning och skilja på flera hundra meter vid sämre täckning eller störningar. Om täckningen i ett område är dålig så är det alltså svårare att få en exakt position av vårdtagaren. Dålig täckning kan även orsaka falsklarm vid användning av geografisk trygghetszon eftersom positionen som fås då kan variera på flera hundra meter och tillfälligt hamna utanför trygghetszonen.

Mottagaren – Person med dator/smartphone/surfplatta

För att larmet som positioneringslarmet skickar ska komma fram behövs en mottagare (person som tar emot larmet). Larmet som skickas till mottagaren kan vara i form av ett telefonsamtal från sändaren, ett mail, sms och/eller pushnotis i app. En larmcentral kan också agera mottagare av larmet och i sin tur ringa upp förbestämda personer.

Tre huvudsakliga sätt att använda ett positioneringslarm

Utifrån syfte och behov finns det i huvudsak tre sätt att använda sig av ett positioneringslarm:

1. Vårdtagaren larmar aktivt själv genom att trycka på en knapp på positioneringslarmet.
2. Vårdtagaren går utanför ett förutbestämt område (geografisk trygghetszon) med sitt positioneringslarm, vilket automatiskt genererar ett larm till en vald mottagare.
3. Någon positionerar vårdtagaren (söker efter personens position med hjälp av dator, mobil eller surfplatta) utan att ett larm utlösts varken aktivt eller passivt. Exempelvis om vårdtagaren inte återvänt till sitt hem efter ett visst klockslag.

Passiva och aktiva positioneringslarm - vad är skillnaden?

- **Aktiva positioneringslarm** ger vårdtagaren möjlighet att själv larma vid behov genom att trycka på en knapp på positioneringslarmet. Vårdtagaren behöver då förstå larmets funktion och klara av att aktivera larmet genom att trycka på knappen.
- **Passiva positioneringslarm** skickar larm utan att vårdtagaren trycker på någon knapp. Detta sker exempelvis när positioneringslarmet känner av att vårdtagarens position är utanför ett specifikt område, en geografisk trygghetszon. Området kan ställas in i positioneringslarmets system och kan t.ex. vara kvarteret kring bostaden.

Obs. Aktiva positioneringslarm kan även ställas in att använda geografiska trygghetszoner för att skicka larm utan att användaren behöver trycka på någon knapp. De kan alltså fungera både aktivt genom att trycka på positioneringslarmets knapp och passivt via geografisk trygghetszon om behovet finns. Utgångspunkten är vårdtagarens behov vid val av produkt och funktioner.

Vad är en geografisk trygghetszon och hur fungerar den?

- En geografisk trygghetszon, även kallat staket eller Geofence, är ett eller flera områden som vårdtagaren kan vistas inom utan att ett larm skickas. Detta kan t.ex. vara kvarteret runt bostaden.

Områdets gränser ritas in på en grafisk karta (se bild) i tillhörande system för positioneringslarmet. Om trygghetszonen överträds av vårdtagaren skickas ett larm per automatik till mottagaren.

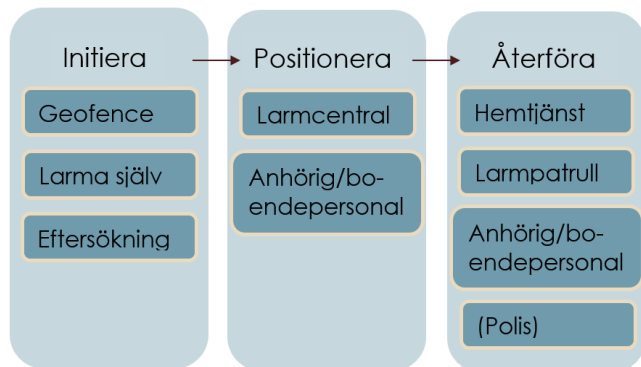
Anledningen till att använda en geografisk trygghetszon kan vara att mottagaren vill veta när personen lämnar hemmet, går utanför närområdet eller är på väg till en plats som inte anses säker (t.ex. motorväg, sjö etc.).

Exempel på hur en Geografisk trygghetszon (röd markering) kan se ut på en karta

Larmkedja – från larm till återförande av vårdtagare

För att ett positioneringslarm ska kunna förskrivas behöver det alltid finnas en person som kan agera och åka ut och eftersöka vårdtagaren. Det är därför viktigt att ha en tydlig övergripande struktur och ett flöde för hur ett larm sker från larmets start till återförande av vårdtagare; en så kallad larmkedja.

Exempel på larmkedja från socialstyrelsens publikation "Välfärdsteknik - En studie av användningen av trygghetskameror och positioneringslarm i 12 kommuner".

Ska vårdtagaren larma själv? Ska det finnas en geografisk trygghetszon där ett larm skickas om det överträdes? Finns det omständigheter som gör att anhörig eller personal ska positionera/eftersöka vårdtagaren utan att något larm har mottagits? Det här är viktiga frågor att beakta för en larmkedja.

I en handlingsplan behöver sedan själva larmkedjan beskrivas mer ingående kring hur mottagaren av larmet ska agera när denna ska spåra och återföra vårdtagaren.

Allt kring larmets flöde och hur man ska agera behöver finnas tydligt dokumenterat i handlingsplanen.

Handlingsplan

- En handlingsplan måste upprättas för att ett positioneringslarm ska kunna förskrivas.
- Vad som ska stå med i handlingsplanen bestämmer du som förskrivare tillsammans med berörda parter. Kolla med dina kollegor/din enhet om ni har en rutin/mall för detta. Finns inte det så kan du [här](#) få tips på vad en handlingsplan kan innehålla. Handlingsplanen ska tydligt tala om vad som ska göras och när (t.ex. vem som svarar på larmet, när och hur ofta larmet ska laddas mm). Det viktiga är att tänka igenom och förankra så att planen fungerar i verkligheten. Alla ska veta vad som ska göras och när. Det innebär i praktiken att minst en personal kan behöva lämna boendet/hemtjänstgruppen och leta efter personen.
- Tänk på att handlingsplanen också ska tydliggöra vilka rutiner som ska följas om inte positioneringslarmet fungerar som det ska.

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

Positioneringslarm är en konsumentprodukt och inte en medicinteknisk produkt. Detta innebär ett större ansvar för den enskilde om ett tillbud eller skada skulle inträffa.

*” En köpare av en medicinteknisk produkt kan förvänta sig att produkten är provad och utvärderad med tanke på vårdtagarens funktionsnedsättning och inte bara mot sitt användningsområde. Det är en skillnad jämfört med köp av en konsumentprodukt. Den är provad utifrån sitt användningsområde men inte utvärderad och testad med tanke på en vårdtagares eventuella funktionsnedsättning.”**

** Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso - och sjukvården*

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

”Patientskadelagen gäller och patientskadeersättning kan lämnas när en vårdskada uppstår på grund av fel hos eller felaktig användning av en medicinteknisk produkt. Patientskadelagen gäller dock inte vid vårdskada som uppstår på grund av fel hos en konsumentprodukt.

*Det ska därför finnas rutiner för att informera patienten om detta. Patienten ska ges möjlighet att själv välja om han eller hon vill avstå rätten till ersättning enligt patientskadelagen. Om patienten tackar nej ska han eller hon erbjudas motsvarande medicinteknisk produkt.”**

**Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso - och sjukvården*

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

Om konsumentprodukter förskrivs som hjälpmedel ska förskrivaren bedöma och riskanalysera att produkten är patientsäker.

I avsnittet "Riskanalyser för patientsäkerhet" (sidorna 40–48)* beskrivs hur riskanalys kan genomföras på två olika nivåer. Dels en generell nivå för att ta in en konsumentprodukt i hjälpmedelsutbudet och dels en på individnivå vid förskrivning av en konsumentprodukt till en specifik patient.

**Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso - och sjukvården*

Konsumentprodukt vs medicinteknisk produkt

	medicinteknisk produkt	konsumentprodukt
CE-märkt	Ja	Nej
Utvecklats för målgruppen hjälpmedelsanvändare	Ja	Nej, men användnings- område kan sammanfalla
Riskanalys av tillverkaren. Testad	Ja	Ja, men inte mot målgruppen.
Tillbudshantering/ Läkemedelsverket och IVO	Ja	Ja, men till Konsumentverket
Spårbarhet på produkten	Ja	Nej, men på gång inom EU
Patientskadeersättning	Ja	Nej

Tabell hämtad från Socialstyrelsen: Konsumentprodukter som hjälpmedel - En handbok för hälso-och sjukvården.

DEL 2

Förskrivning av positioneringslarm i Region Blekinge

- Förskrivning av konsumentprodukt
- Vad består ett positioneringslarm av vid en förskrivning?
- Blekinges anvisning för positioneringslarm
- Ärendehantering vid arbetsorder för positioneringslarm
- Samtycke/Medgivande

Förskrivning av konsumentprodukt

- Det är du som förskrivare som är skyldig att informera att hjälpmedlet är en konsumentprodukt till vårdtagare och anhörig och noga dokumentera patientens ställningstagande till hjälpmedlet.
- I nedanstående länk hittar du mer information om vad konsumentprodukt som hjälpmedel innebär: [Konsumentprodukter som hjälpmedel](#)

Vad består ett positioneringslarm av vid en förskrivning?

Ett positioneringslarm består av två till tre stycken artiklar vid en förskrivning. Alla tre delar bekostas av den förskrivande enheten.

1. Fysisk produkt: Vilken produkt som är bäst lämpad för vårdtagaren med hänsyn till mottagarens tekniska kompetens kommer förskrivare och konsulent fram till tillsammans med hjälp av utprovningssunderlaget. För att hjälpmedlet ska fungera är förutsättningen att vårdtagaren vill bära med sig larmet på ett eller annat sätt. Därför gäller det att den fysiska produkten väljs först och främst utifrån den aspekten. Dock har de olika produkterna olika egenskaper vilket också måste tas hänsyn till och därför är det av stor vikt att fylla i underlaget för en bra kartläggning.

2. Abonnemang: För att positioneringslarmet ska fungera krävs det ett SIM-kort med ett av leverantören valt telefonabonnemang. Detta finns redan i produkten när HMC får den från leverantören.

3. Larmcentral (tillval): Om mottagaren av någon anledning inte vill/kan ta emot larmet direkt till sig finns det en möjlighet att koppla larmet till en larmcentral. När larmcentralen får larmet ringer den upp den registrerade mottagaren och mottagaren får där efter ta över sökningen av vårdtagaren.

Obs! Det är inte säkert att önskad larmcentral kan användas.

Blekinges anvisning för positioneringslarm (222724)

Definition:

Positioneringslarm mobilt GPS-larm.

Förskrivare:

Arbetsterapeut eller demenssjuusköterska. Med fördel efter diskussion inom sitt tvärprofessionella team.

Målgrupp:

Person med kognitiv funktionsnedsättning som har svårighet att orientera sig i sin omgivning. Hjälpmedel i syfte att öka tryggheten hos patient och närstående samt möjliggöra en bibehållen/ökad aktivitetsförmåga hos patienten.

Anmärkning:

- Den närstående alternativt personal ska ha tillgång till dator, surfplatta eller smartphone, för att kunna ta emot larmet.
- Förskrivare samt närstående/personal ska upprätta en individuell handlingsplan i samband med förskrivning av hjälpmedlet.
- Plan för hur och när sändare ska aktiveras ska finnas dokumenterade för varje vårdtagare.

Förskrivare bör/ska ha gått utbildning i positioneringslarm i HMC:s regi.

Ärendehantering vid arbetsorder för positioneringslarm

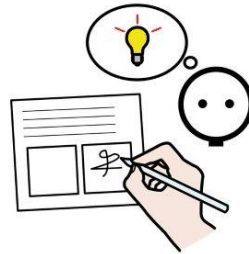
1. Arbetsorder av typ konsultation skickas till HMC tillsammans med ifyllt utprovningsunderlag. Utprovningsunderlaget hittar du under "Allmän info" i WebSesam.
2. Ärendet diskuteras internt i teamet på HMC. Konsulent kontaktar förskrivare för kompletterande uppgifter vid behov samt för att diskutera produktförslag. Förskrivare beslutar vilken produkt som ska beställas. Vid behov bokas ett första möte med berörda parter för genomgång av hur produkten fungerar samt för att diskutera inställningar, annars tas detta över telefon eller mail med förskrivare.
3. Tekniker/konsulent beställer produkt och gör inställningar efter önskemål.
4. Utprovning/installation i hemmet utförs. Genomgång av hur produkten fungerar mer ingående om inte detta gjorts i steg 2. Viktigt att en eller flera personer som ska ta emot larmet är med utöver förskrivaren.
5. Arbetsordern avslutas. Uppföljning är förskrivares ansvar. Om behov uppstår skickas ny arbetsorder in till HMC.

OBS! Vid behov av reparation, där HMC är ansvariga för den tekniska supporten, ska en ny arbetsorder skickas in eller kontakt tas med arbetsordermottagningen.

Samtycke/medgivande

Positioneringslarm är en frihetsberövande åtgärd, vilket betyder att medgivande för övervakning behövs från vårdtagaren. Om misstanke finns att vårdtagaren inte förstår vad ett medgivande innebär måste omgivningen vara lyhörd på hur vårdtagaren reagerar i förhållande till hjälpmedlet. Vårdtagarens reaktion får vara vägledande för ställningstagandet om samtycke finns eller inte. Om inte samtycke finns, ska hjälpmedlet tas bort. Innan hjälpmedlet tas bort måste den individuella bedömningen ställas i relation till Hälso- och sjukvårdens krav på god vård. Dock får ett hjälpmedel aldrig kompensera brister i verksamheten, t.ex. genom att ersätta personal.

Samtycke/medgivande enligt socialstyrelsen: En åtgärd som larm får inte användas i syfte att frihetsberöva en person, men däremot som hjälpmedel när den enskilde samtycker till åtgärden.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/meddelandeblad/2013-12-34.pdf>

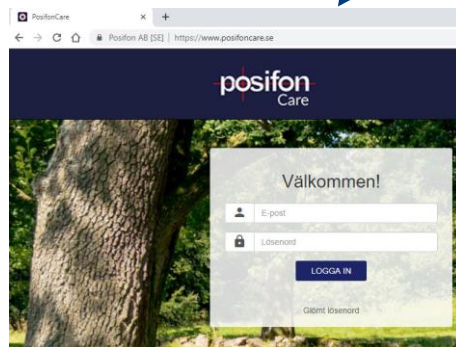
DEL 3

Produktbeskrivning av sortiment i Region Blekinge

- Allmänt om positioneringslarm i Region Blekinge
- Beskrivning av positioneringslarmen (produkterna)
- Produktöversikt
- Utbildning via leverantör Posifon
- Kontakt vid frågor om positioneringslarm

Allmänt om positioneringslarm i Blekinge

- I Blekinge finns det ett upphandlat sortiment av positioneringslarm, både aktiva och passiva. Produkterna i sortiment är: **Minifinder**, **Active** och **Smartssole**.
- Leverantör: Posifon
- Portalen som används för att logga in och söka efter en person samt göra inställningar heter PosifonCare. Du kan logga in och nå portalen via webbläsare eller app.

Beskrivning av positioneringslarmen (produkterna) i Blekinge

- **Minifinder:** Denna produkt kan bäras i fickan, på nyckelknippan, på handleden eller runt halsen och har både aktiva och passiva larmfunktioner. Den har en larmknapp och en knapp för telefonsamtal. Det går därmed att ringa både till och från den. Batteritid och sök- och uppdateringsegenskaper. Produkten innehåller även en fallsensor som kan detektera fall.
[Länk till mer information om MiniFinder](#)
- **Active:** Produkten bärs på handleden och har även den aktiva och passiva larmfunktioner. Active har larmknappen inbyggd i enhetens display. Genom att trycka på enhetens ovansida blir den digitala klockan synbar, klickar man en gång till syns batterinivån. Trycker man i mer än 5 sek så aktiveras larmknappsfunktionen, som sedan har tvåvägs kommunikation. När larm aktiveras ger enheten ifrån sig både ljud och ljussignal.
[Länk till mer information om Active](#)
- **Smartssole:** Bärs i skon, har all elektronik inkapslad i sulan och använder sig av passiv larmfunktion genom att larma när enheten lämnar en geografisk trygghetszon. Enheten är vattentät och gjord för att klara alla de miljöer som skor vanligtvis utsätts för och finns i olika storlekar. Bra att tänka på är att den bygger upp ca 1.5 cm i skon så det är att rekommenderar att ha en sko med hög hälkappa till denna produkt.
[Länk till mer information om Smartssole](#)

Produktöversikt

Modell:	SmartSole	Active	MiniFinder Pico
Batteritid standby:	2 veckor	2 veckor	3-10 dygn
Batteritid med trygghetsområde	1-7 dygn	1-4 dygn	1-10 dygn
Larmknapp	Nej	Ja	Ja
Samtal till/från	Nej	Till (i larmsituation)	Ja
Fallarm	Nej	Nej	Ja
Vattentäthet	IP67	IP67	IP65
Positionering	A-GPS	A-GPS, Bluetooth	A-GPS, GLONASS
Mobilnät:	2G	2G	2G
Laddning:	Induktion	Kabel	Kabel, laddstation
Bärsätt:	Skon	Klocka	Bälte, i halsband, nyckelknippa
Uppdateringsintervall i (stand)	3-	180- (5 min trygghetszon)	3-
Laddtid	4	2	3
Antal trygghetszoner	Obegränsat	9	Obegränsat

Utbildning via leverantör Posifon

En fördjupad utbildning kring produkterna, hur ett larm tas emot i mobilen och möjliga inställningar i portalen PosifonCare kommer att hållas på hjälpmedelscenter av leverantören. Håll utkik efter utbildningsdatum på hjälpmedelcenters yta på Region Blekinges hemsida.

Följande länk tar dig dit: "[Utbildningskalender Kometen](#)"

Kontakt vid frågor om positioneringslarm

Har du frågor kring larm för positionering kontakta gärna någon av konsulenterna inom området:

Emma Ungerbäck

Mail: emma.ungerback@regionblekinge.se

Telefon: 0734-471773

Martin Andrén

Mail: martin.andren@regionblekinge.se

Telefon: 0734-471541

Eller tekniker:

Christopher Borucki

Mail: christopher.borucki@regionblekinge.se

Telefon: 0734-471770

Handlingsplan Positioneringslarm

Handlingsplanen gäller för: _____

Ansvarig för upprättande av handlingsplan

samt uppdatering: _____

Bild
På
personen

Vid ett larm ska mottagaren veta exakt vad som ska göras. Förskrivare ansvarar för att skapa och gå igenom handlingsplanen med berörda parter. Dock är det varje larmmottagarens ansvar att hålla sig uppdaterad kring handlingsplanen.

Handlingsplan vid akut situation

1. Spåra larmet

Instruktion om hur larmet fungerar, ska larmmottagaren i ett första läge prata med användaren via larmet (om larmet har den funktionen)? Eller ska det ageras direkt. Ska någon annan kontaktas direkt?

2. Åk ut till personen

Vem/vilka åker ut, hur tar man sig till personen, behöver någon vara kvar vid dator för att följa personen?

3. Om personen inte vill följa med tillbaka

Hur ska larmmottagaren agera för att få med sig personen tillbaka? Finns det intressen man kan prata om? Ska larmmottagaren ha något personligt för personen med sig som t.ex. bilder eller personens kommunikationssätt? Ska någon kontaktas?

4. Om larmet inte fungerar men personen är borta

T.ex. leta i närområdet och/eller kända platser som personen tycker om att vistas på, ringa anhörig mm). När kontaktas eventuellt polisen?

5. Dokumentera händelsen

Handlingsplan vid ej akut situation

Med personens samtycke kan larmmottagaren få tillåtelse att gå in och titta var personen befinner sig.

1. När ska larmmottagaren gå in och titta var personen befinner sig?
T.ex. om personen varit borta i ett visst antal timmar? Vid vissa tidpunkter på dagen?
2. När ska larmmottagaren agera?
Ska t.ex. larmmottagaren agera om personen inte är tillbaka efter ett visst klockslag?
3. Hur ska larmmottagaren agera?
Ska personen ringas upp som ett första steg? Ska någon åka ut till personen?
4. Dokumentera händelsen

Viktiga telefonnummer:

Telefonnummer till anhöriga,
personal, förskrivare, polis etc.

Information om personen:

Kommunikationssätt: (t.ex. samtalsapparat, TAKK,
bildstöd)

Tycker om att prata om:

Medicin som ska med ut vid larm:

Brukar oftast vistas i dessa områden:

Övrigt